

Arktika haldamine

Euroopa Parlamendi 9. oktoobri 2008. aasta resolutsioon Arktika haldamise kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse rahvusvahelist polaaraastat (märts 2007 – märts 2009);
  - võttes arvesse kaheksandat Arktika piirkonna parlamentaarset konverentsi, mis toimus 12.–14. augustil 2008 Alaskas Fairbanksis;
  - võttes arvesse komisjoni teatist Arktika piirkonna poliitika kohta, mille avaldamist on oodata 2008. aasta sügisel;
  - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Põhjamõõtme kohta, nimelt 16. jaanuarist 2003¹, 17. novembrist 2003², 16. novembrist 2005³ ja 16. novembrist 2006⁴;
  - võttes arvesse Arktika kliima mõju hindamise 2005. aasta aruande järeldusi;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 108 lõiget 5,
- A. arvestades, et komisjon avaldas 10. oktoobril 2007. aastal teatise „Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika” (KOM(2007)0575) (nn sinine raamat);
- B. arvestades, et kõrge esindaja ja komisjon esitasid 14. märtsil 2008. aastal Euroopa Ülemkogule poliitilise dokumendi „Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek”;
- C. arvestades, et Arktika piirkonna geopoliitiline ja strateegiline tähtsus suureneb, mida sümboliseerib Venemaa lipu heiskamine põhjapooluse merepõhja 2007. aasta augustis;
- D. arvestades ÜRO mereõiguse konventsiooni (UNCLOS), mida USA Senat ei ole veel ratifitseerinud ja mille sõnastamisel ei võetud arvesse kliimamuutuste praegust olukorda ning Põhja-Jäämere jää sulamise ainulaadseid tagajärgi;
- E. arvestades, et hiljutine Arktika piirkonna parlamentaarne konverents tõi kokku Euroopa Parlamendi, Kanada, Taani, Gröönimaa, Islandi, Soome, Norra, Rootsi, Venemaa ja USA valitud esindajad, et arutada mereohutuse, tervishoiu, keskkonnakaitse ja säästva arengu küsimusi;
- F. arvestades, et Arktika piirkonda ei ole praeguseni reguleeritud eraldi mitmepoolsete õigusaktidega, sest kunagi ei arvatud, et sellest võiks saada laevatatav veetee või et piirkonda hakataks ärielistel eesmärkidel kasutama;
- G. arvestades, et mereliiklus Arktika vetes on viimastel aastatel hüppeliselt kasvanud nii seoses suurenenud huviga merepuurplatvormide vastu kui ka ristluslaevade varasemast

---

¹ ELT C 38 E, 12.2.2004, lk 283.

² ELT C 87 E, 7.4.2004, lk 411.

³ ELT C 280 E, 18.11.2006, lk 73.

⁴ ELT C 314 E, 21.12.2006, lk 258.

sagedasema läbisõidu ning Loodeväila pakutavate võimalustega;

- H. arvestades, et Arktika piirkonnas võib asuda ligikaudu 20 % maailma avastamata nafta- ja gaasivarudest;
  - I. arvestades, et viis Arktikaga piirnevat riiki (A5-riigid: Taani, Kanada, Norra, Venemaa Föderatsiooni ja USA) võtsid 2008. aasta mais vastu Ilulissati deklaratsiooni;
  - J. arvestades, et komisjon osales täiel määral Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt 9.–10. septembril 2008 Gröönimaal Ilulissatis korraldatud konverentsil „Arktika – meie ühine mure” ja arvestades, et Euroopa Parlament märgib ära kõnealuse konverentsi esimehe järeldused;
  - K. arvestades, et kõnealusel Arktika konverentsil käsitleti ühtlasi piirkonna kliimamuutust, selle mõjusid põlisrahvastele ja võimalikku kohanemist nende mõjudega;
  - L. arvestades, et Arktika piirkonnas on globaalne soojenemine märksa järsem kui ülejäänud maailmas – piirkonna temperatuur on viimase saja aasta jooksul tõusnud 2 ° C, samas kui mujal maailmas on keskmise temperatuuri tõus olnud 0,6 ° C;
  - M. arvestades, et Arktika kliimaolude muutus on juba nii suur, et näiteks inuitid ei saa enam harrastada traditsioonilist jahipidamist, sest jää on nende kelkude kandmiseks liiga õhuke, samal ajal kui metsloomi, nagu jääkarusid, morski ja rebaseid, ähvardab suure osa nende elupaikade kaotus;
  - N. arvestades, et kolm ELi liikmesriiki ning veel kaks ELiga tihedalt seotud naaberriiki, kes osalevad Euroopa Majanduspiirkonna lepingu kaudu siseturul, kuuluvad Arktika piirkonna riikide hulka, mis tähendab, et EL ja temaga assotsieerunud riigid moodustavad arvuliselt rohkem kui poole Arktika Nõukogu liikmetest,
1. tunneb sügavat muret mõju pärast, mida kliimamuutus avaldab piirkonna põliselanike elu jätkusuutlikkusele nii üldise keskkonna (jääkate ja igikeltsa sulamine, merepinna tõus, üleujutused) kui ka looduslike elupaikade (jääkate sulamine tekitab probleeme jääkarude toitumisharjumuste osas) mõttes, ning rõhutab, et kõik neid küsimusi puudutavad rahvusvahelised otsused peavad täielikult hõlmama kõiki Arktika rahvaid ja riike ning nendega arvestama;
  2. tuletab meelde, et 20. sajandi jooksul tõusis õhutemperatuur Arktikas ligikaudu 5° C ja see temperatuuritõus on kümme korda kiirem kui maakera keskmise pinnatemperatuuri tõus; rõhutab, et järgmise saja aasta jooksul prognoositakse Arktika edasist soojenemist 4–7 ° C võrra; usub seetõttu, et diagnoosimise aeg on möödas ja nüüd tuleb tegutseda;
  3. rõhutab, et Arktika piirkonna loomaliigid ja põlisrahvad on polaaralade karmide tingimustega väga spetsiifilisel moel kohanenud, mis muudab nad tingimuste järsu muutumise suhtes äärmiselt haavatavaks; on väga mures morskade, jääkarude, hüljeste ja muude mereimetajate pärast, kelle puhke-, toitumis-, jahipidamis- ja paljunemistingimused sõltuvad merejääst ning keda kliimamuutus eriti tõsiselt ohustab;
  4. tervitab 14. augustil 2008. aastal Fairbanksis toimunud Arktika piirkonna 8. parlamentaarse konverentsi lõpul vastuvõetud avaldust;

5. tervitab, et ELi Põhjamõõtmelise poliitika hõlmab Kaug-Põhja piirkonda, kuid on veendunud, et teadlikkust Arktika tähtsusest ülemaailmses kontekstis tuleb veelgi tõsta eraldiseisva ELi Arktika-poliitika väljatöötamise teel;
6. rõhutab sellega seoses Arktika tähtsust ülemaailmse kliima seisukohalt ja loodab, et teadusuuringute toetamine selles piirkonnas jätkub ka pärast rahvusvahelise polaarasta lõppu;
7. ootab suure huviga komisjoni tulevast teatist Arktika poliitika kohta ja loodab, et see paneb aluse mõttekale ELi Arktika-poliitikale; palub komisjonil käsitleda oma teatises vähemalt järgmisi teemasid:
  - a) kliimamuutuse praegune seis piirkonnas ja sellega kohanemine;
  - b) põlisrahvaste ja nende elatise arvestavad poliitilised valikud;
  - c) vajadus teha ELi Arktikas asuvate naaberriikidega koostööd piiriülestes ja eriti mereohutuse küsimustes ning
  - d) võimalused tulevase piiriülese poliitilise või õigusliku struktuuri loomiseks, mis võiks tagada piirkonnas keskkonnakaitse ja säästva korrapärase arengu või olla vahendajaks Kaug-Põhja loodusvarade ja laevatatavate veeteede tõttu tekkivate poliitiliste erimeelsuste korral;
8. palub komisjonil võtta energia- ja julgeolekupoliitika Arktika piirkonnas oma päevakorda ning pakkuda eriti oma tulevases piirkonda käsitlevas teatises välja sobivaid teemasid ja ühiseid tööviise ELi ja Arktika piirkonna riikide jaoks kliimamuutuse, säästva arengu, energiavarustuse kindluse ja mereohutuse valdkonnas;
9. juhib tähelepanu asjaolule, et kui EL kujundab oma seisukohta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 15. konverentsi jaoks, mis toimub 2009. aastal Kopenhaagenis, väärrib selles erilist tähelepanu Arktika piirkond oma mõju tõttu maailma kliimale ning oma ainulaadse looduskeskkonna tõttu;
10. on seisukohal, et piirkonnas toimuva mereliikluse (nii turismiga kui merepuurplatvormidega seotud mereliiklus) suhtes ei kehti kaugeltki samad rahvusvahelised ohutuse miinimumnõuded nagu mujal rahvusvahelistes vetes, seda nii inimelu kaitsmise kui ka keskkonna kaitsmise mõttes, ja nõuab tungivalt, et komisjon tagaks võimalikult kiiresti, et Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) eeskirjades tehtaks vajalikud muudatused;
11. rõhutab energiapoliitika välispoliitilisi aspekte ja Arktika rolli Euroopa energiapoliitika väljatöötamisel vastavalt 2007. aasta märtsi Euroopa Ülemkogul tehtud ettepanekule;
12. toetab Arktika Nõukogu Arktika piirkonna säilitamisel väheste pingetega piirkonnana, mis on avatud rahvusvahelisele teaduskoostööle, et võimaldada säästvas keskkonnavalises raamistikus täielikult välja arendada piirkonna potentsiaali tulevase energiatarbijana;
13. väljendab erilist muret Arktika loodusvarade pärast toimuva võidujooksu üle, mis võib tekitada ELile julgeolekuohtusid ja suurendada üleüldist rahvusvahelist ebastabiilsust;

14. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks Arktika suhtes ennetava hoiaku, omandades esimese sammuna vähemalt vaatejastaatuse Arktika Nõukogus, ning on seisukohal, et komisjon peaks looma Arktika küsimustega tegeleva üksuse;
15. teeb ettepaneku, et komisjon peaks olema valmis taotlema rahvusvaheliste läbirääkimiste alustamist eesmärgiga võtta vastu rahvusvaheline leping Arktika kaitse kohta, mille eeskujuks oleks Antarktika leping, mida on täiendatud 1991. aasta Madridi protokolliga, kuid milles võetaks arvesse põhimõttelist erinevust, mis seisneb selles, et Arktika on asustatud, ning sellest tulenevaid Arktika piirkonna rahvaste ja riikide õigusi ja vajadusi; usub siiski, et minimaalse lähtekohana võiks selline leping hõlmata vähemalt asustamata ja nõueteta ala Põhja-Jäämere keskel;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide ning Norra, Islandi, Venemaa, Kanada ja Ameerika Ühendriikide valitsustele ning piirkondlikele koostööpartneritele.